

Pareltsjes

met informatie over de geschiedenis van Rossum
verspreiding plaats via de website van de Dorpsraad van Rossum

nummer 35, mei 2024

Een gecrashte Lancaster

Midden in de nacht van 21 juni 1944 stortte een Engelse Lancaster-bommenwerper tussen Rossum en Heerewaarden neer. Het toestel was met andere bommenwerpers op weg naar het Ruhrgebied om er een fabriek te bombarderen toen het boven het Rivierengebied door het Duitse luchtafweergeschut werd geraakt. De familie Van de Wetering woonde in een van de kleine huisjes in de Slotselaan. Opgeschrikt door het lawaai in de lucht liep de familie naar buiten. Daar was ook de tienjarige Liza bij, zoon van de familie. Hij kan zich deze gebeurtenis nog goed kan herinneren. Het was spertijd, dus eigenlijk verboden zich op straat te bevinden.

Tijdens een interview in maart 2023 vertelt Lies wat er in die nacht gebeurde. Ze zagen de hevig brandende Lancaster vanaf hun erf achter het huis laag over Rossum vliegen. Zo laag, dat ze dachten dat het vliegtuig wel eens op de hervormde kerk van Rossum zou kunnen neer-

storten. Maar het vliegtuig scheerde over het dorp en stortte enige honderden meters verderop neer in een weiland bij de steenfabriek van Heerewaarden De Hoge Waard. Door de crash ontplofte ook de bommen die het vliegtuig had moeten afwerpen. Ze sloegen een diep gat in het weiland. Alle acht inzittenden kwamen bij de crash om het leven. Een jaar of 10 geleden heeft men bij de kerk, te Heerewaarden, bij het herdenkingsmonument met gevallenen, een plaquette geplaatst met de namen van de omgekomen bemanning van deze Lancaster: vijf Engelsen, twee Australiërs en een Canadees, alle in de twintig. Op 10 oktober 2023 is er op de Waaldijk ter hoogte van de plaats waar de bommenwerper is neergestort een bord geplaatst, dat ons aan deze gebeurtenis doet herinneren. Bij de onthulling van het bord was een neef van de omgekomen Britse piloot aanwezig, alsmede vertegenwoordigers van de landen waar de andere inzittenden vandaan kwamen.

De maandelijks verschijnende Pareltsjes worden samengesteld door de leden van een werkgroep van de Dorpsraad van Rossum, onder coördinatie van Hans ter Heege. De Dorpsraad heeft het eigendoms- en publicatierecht.

Augustus 1941: Joodse kinderen moeten van hun school af

In het begin van de Tweede Wereldoorlog woonden er in Rossum 3 joodse gezinnen. De familie Van Gelder was daar een van. De familie woonde op de Maasdijk en bestond uit vader Abraham David van Gelder, zijn vrouw Hester Mozes en hun 3 kinderen, waaronder Josina van Gelder, die in Rossum op de openbare lagere school zat. Dat laat de onderstaande foto zien. Op deze, kort voor de Oorlog genomen foto, staat ze in de achterste rij, vijfde van links, met een grote strik in het haar.

In augustus 1941 beslist de Duitse, ons land bezettende overheid, dat joodse kinderen vanaf 1 september, dus vanaf het nieuwe schooljaar, niet meer naar eenzelfde school mogen als Nederlandse kinderen. Voor hen zijn speciale scholen bestemd, met joodse leraren. Voor Josina betekent dit dat ze van school af moet en van dat moment af in Den Bosch naar school gaat. Het is een van de eerste stappen die de Duitse overheid neemt om de vrijheid van joden in te perken, hen te isoleren van Nederlanders.

Hoe de Rossummer Jan Hendrik Cretier in het concentratiekamp Neuengamme terecht kwam

Jan Hendrik Cretier werd op 14 juni 1896 in Rossum geboren. Hij zou in het dorp opgroeien en er naar school gaan. Wellicht leerde hij op de ambachtschool in Zaltbommel voor timmerman. Of hij ging in de leer bij een Rossumse timmerman om zich in het vak van timmerman te bekwamen. Maar in de crisisjaren lag het werk in het dorp niet voor het oprapen.

Aan het eind van de jaren '30 was de overheid volop bezig met het inpolderen van de Zuiderzee, die na de sluiting van de dijk het IJsselmeer werd genoemd. Daar lag, vond Cretier, een goede kans om z'n brood te verdienen. Hij solliciteerde bij Rijkswaterstaat en werd aangenomen. Hij verhuisde daarvoor naar Urk in de nieuwe Noord-oostpolder, waar hij aan de drooglegging van die polder werkte. De Noord-oostpolder werd midden van de oorlog droog gelegd.

Nog in de oorlog verhuisde Cretier opnieuw, nu naar Edam, waar het hoofdkantoor van de

afdeling Zuiderzeewerken van Rijkswaterstaat was gevestigd. Om een of andere reden is Cretier op 29 september of op 1 oktober 1944 naar de omgeving van het Gelderse Putten afgereisd. Volgens zijn kleindochter was hij op de fiets toen een jonge vrouw hem vroeg haar naar Putten toe te brengen. Cretier moest daar toch naar toe, dus bood hij de vrouw aan op zijn bagagedrager mee te reizen. In Putten liep hij echter in de val die Duitse soldaten in het dorp hadden opgezet. Cretier werd opgepakt en met andere Puttense mannen in de kerk opgesloten. Dit alles vond op 1 oktober 1944 plaats. Cretier is vervolgens naar Kamp Amersfoort gebracht, evenals de andere gijzelaars. Vandaar uit is hij op transport gesteld naar het concentratiekamp Neuengamme bij Hamburg. Begin 1945 is Cretier in dit kamp omgekomen, bijna 50 jaar oud.

Wie kan over de persoon van Jan Hendrik Cretier meer vertellen? De werkgroep van de Dorpsraad zou dat erg graag willen weten!

